

Cofnodion

Cyfarfod Cysylltu gyda Chynghorau Cymuned

Dyddiad: Dydd Iau, 22 Mehefin 2023

Amser: 6.00 pm

Yn bresennol: Cath Davies (CC Maerun), Mandy George (Llan-wern), Nathan Tarr (Graig), Judy Clatworthy (Gwynllŵg), Julie Foster (Gwynllŵg) John Davies (Llangadwaladr Trefesgob), John Wagstaff (Pen-hw) Y Cynghorydd Yvonne Forsey (Gorllewin Tŷ-du), y Cynghorydd Bev Davies (Dwyrain Tŷ-du), Leanne Rowlands (Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol), Taylor Strange (Swyddog Llywodraethu), Emily Mayger (Swyddog Llywodraethu), yr Uwch-arolygydd Jason White (Heddlu Gwent)

---

1 Ymddiheuriadau

Y Cynghorydd John Reynolds (Gorllewin Tŷ-du)

Elizabeth Bryant (Pennaeth y Gyfraith a Safonau)

2 Datgan Buddiannau

3 Cofnodion y cyfarfod blaenorol a gynhaliwyd ar 16 Chwefror 2023

Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gofnod cywir.

4 Diweddariad yr Heddlu

Mynychodd yr Uwch-arolygydd Jason White i roi'r wybodaeth ddiweddaraf.

- Cafwyd diweddariad cyffredinol ar weithgarwch dwyrain a gorllewin Casnewydd.
- Rhoddodd yr Uwch-arolygydd gyd-destun ynghylch ffocws presennol plismona yn yr ardal, megis delio â throseddwyd cyson.
- Cadarnhaodd yr Uwch-arolygydd fod gwasanaeth yr heddlu wedi dyrannu mwy o heddweision yn gweithio gyda'r nos.
- Defnyddiwyd dull amlasiantaethol o ddelio â digartrefedd, gan leihau nifer y bobl sy'n mynd yn ddigartref yn ogystal â helpu pobl sydd eisoes yn profi digartrefedd i gael gafael ar wasanaethau priodol.

Nododd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefesgob bryderon i'r Uwch-arolygydd nad yw Cynghorwyr Cymuned yr heddlu wedi mynychu eu cyfarfodydd cyngor.

Nododd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefesgob fod y cyfarfodydd hyn yn cael eu cynnal unwaith y mis ac amlygodd y byddent yn hoffi cael presenoldeb yr heddlu yn rhai o'r cyfarfodydd drwy gydol y flwyddyn.

- Cadarnhaodd yr Uwch-arolygydd y byddai'n mynd â'r gweithredu yn ôl ac yn mynd ar dryydd hyn.

Dyweddodd Cynghorydd Cymuned Maerun eu bod wedi sefydlu fforwm cadeiryddion gyda chynghorau cymuned eraill fel Gwynllŵg, yn ogystal â chyfarfod yn ddiweddar gyda'r Cynghorydd Allan Screen lle trafodir materion sy'n gyffredin i lawer o ardaloedd.

Soniodd Cynghorydd Cymuned Maerun fod materion yn ymwneud â'r ardal wedi eu codi gyda Swyddog Wetly. Nodwyd hefyd y rhoddwyd sicrwydd mewn perthynas â'r heddlu sy'n mynychu cyfarfodydd cymunedol er mwyn cyfnewid gwybodaeth yn well rhwng yr heddlu a chynghorau cymuned. Dywedodd Cynghorydd Cymuned Maerun, yn dilyn hyn, nad oedd yr heddlu yn bresennol yn y cyfarfodydd ac o ganlyniad roedd yn teimlo nad oedd cynghorau cymuned gwledig yn cael eu gwasanaethu'n ddigonol.

- Dywedodd yr Uwch-arolygydd wrth y Cynghorydd Cymuned fod y Swyddog Wetley wedi symud ymlaen o'i rôl a'i fod wedi nodi'r cais am bresenoldeb heddlu yn yr ardal.

Amlygodd Cynghorydd Cymuned Maerun ei fod yn teimlo bod gwaith cydweithredol a deialog gyson yn hanfodol i'r dull partneriaeth.

- Amlygodd yr Uwch-arolygydd fod cyswllt wedi bod gyda phobl oedd gynt wedi gwasanaethu fel Cynghorwyr Cymuned ynghylch digwyddiadau penodol.

Teimlai Cynghorydd Cymuned Maerun nad oedd adborth bob amser yn cael ei roi pan oedd materion yn cael eu codi.

- Amlygodd yr Uwch-arolygydd ei fod yn ymwybodol o'r materion sy'n eu hwynebu ac y bydd yn siarad â Swyddogion yn y wardiau hynny yn ogystal â chodi'r materion gyda Chynghorau Cymuned yn uniongyrchol.
- Atgyfnerthodd yr Uwch-arolygydd bwysigrwydd perthynas yr heddlu â Chynghorau Cymuned a manteision y dulliau cydweithredol a'r perthnasoedd cadarnhaol.

Esboniodd Cynghorydd Cymuned Maerun eu bod yn ymwybodol bod cymorthfeydd yr heddlu yn cael eu lleihau a bod y Cyngor Cymuned wedi tynnu sylw aelod eu ward at hyn i'w uwchgyfeirio. Roedd Cynghorydd Cymuned Maerun o'r farn y gall perthynas waith gadarn gyda'r Cynghorau Cymuned fod o gymorth i'r heddlu a'r gymuned o ran rhannu gwybodaeth a chyfleu gwybodaeth allweddol i'r preswylwyr.

- Nododd yr Uwch-arolygydd y byddai'n siarad â'r Swyddogion perthnasol yn ystod yr wythnos ganlynol i drafod camau y gellid eu cymryd i gryfhau'r cysylltiadau â Chynghorau Cymuned a'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu.
- Nododd yr Uwch-arolygydd fod pwysau ynghylch yr adnoddau sydd ar gael a'r galw presennol, a bod swyddogaethau'n cael eu gwerthuso er mwyn dyrannu'r adnodd sydd ar gael yn y ffordd fwyaf effeithiol.
- Tynnodd yr Uwch-arolygydd sylw hefyd at sawl maes y mae ffocws arnynt gan gynnwys yr amser a gymerir i ateb galwadau nad ydynt yn rhai brys ar y rhif 101.

Dyweddodd Cynghorydd Cymuned Gwynllŵg wrth yr Uwch-arolygydd nad oedd Cynghorwyr Cymuned yr heddlu yn ymddiheuro bob amser y disgwyliid iddynt fynychu cyfarfodydd Cymunedol yng Ngwynllŵg.

- Cadarnhaodd yr Uwch-arolygydd y gellid rhoi diweddariad ysgrifenedig os nad oedd swyddogion yn gallu bod yn bresennol yn bersonol.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Gwynllŵg a fyddai modd rhoi cadarnhad o bresenoldeb yr heddlu cyn i hysbysiadau gael eu hyrwyddo.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Pen-hw sut y gallent gysylltu â Swyddog Childs sy'n gyfrifol am eu hardal gymunedol.

Rhoddodd yr Uwch-arolygydd fanylion y swyddog.

Nododd Cynghorydd Cymuned Graig nad oedd presenoldeb heddlu wedi bod ers nifer o flynyddoedd, ac amlygodd bryderon nad oedd Cynghorau Cymuned yn cael eu diweddarau gan yr heddlu. Dywedodd Cynghorydd Cymuned Graig ymhellach y byddent fel arfer yn

disgwyl i'r heddlu fynychu cyfarfod bob chwarter er mwyn caniatáu adborth dwyffordd a chyfnawid gwybodaeth.

- Nododd yr Uwch-arolygydd y gellid efelychu gwaith a wnaed mewn ardaloedd lleol eraill sy'n canolbwyntio ar ymgysylltu ar gyfer y cynghorwyr cymunedol, ac mae wedi gofyn i swyddogion y gymdogaeth roi adborth sy'n ymwneud ag ymgysylltu.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Graig am gamau a gymerwyd gan yr heddlu i wella ymgysylltu a helpu i sicrhau'r gymuned mewn perthynas â digwyddiad lleol diweddar.

- Nododd yr Uwch-arolygydd fod gorchmynion ategol wedi'u rhoi ar waith ynghylch y rhai oedd yn rhan o'r digwyddiad, ac roedd yr heddlu wedi bod yn gweithio mewn partneriaeth â'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a sefydliadau eraill. Aeth yr Uwch-arolygydd ymlaen i ddweud ei bod yn bwysig deall na all yr heddlu ddelio â materion ar wahân i'w gilydd. Amlygodd yr Uwch-arolygydd ymhellach fod gwaharddeb ddinesig wedi'i gosod yn y cyfeiriad.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Graig a ellid defnyddio rhai o ganlyniadau'r digwyddiad hwn i helpu i atal problemau tebyg.

- Cadarnhaodd yr Uwch-arolygydd fod cyfarfod amlasiantaethol yn cael ei gynnal yn rheolaidd, lle mae'r heddlu a phartneriaid yn adolygu digwyddiadau a materion, ac mae gan yr heddlu hefyd hyb datrys problemau canolog y gallai swyddogion eraill gael mynediad ato.

Dywedodd Cynghorydd Cymuned Gorllewin Tŷ-du wrth y cyfarfod fod adroddiadau'r heddlu yn cael eu darparu'n rheolaidd i Gyngor Cymuned Tŷ-du.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Llan-wern a allai Cynghorwyr Cymuned yr heddlu fynychu cyfarfodydd o bell fel dewis arall haws yn lle presenoldeb wyneb yn wyneb.

- Cadarnhaodd yr Uwch-arolygydd y gellid edrych ar hyn.

Roedd Cynghorydd Cymuned Maerun yn teimlo bod presenoldeb corfforol yn well ar gyfer ei Chyngor Cymuned hi gan ei fod yn helpu i annog ymddygiad parchus y rhai sy'n mynychu'r cyfarfod.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Maerun hefyd am y wybodaeth ddiweddaraf am strwythur presennol y swyddogion yn yr ardal.

- Nododd yr Uwch-arolygydd y gallai hyn gael ei anfon allan er bod nifer o swyddi swyddogion wedi cael eu newid yn ddiweddar. Amlygodd yr Uwch-arolygydd fod Casnewydd wedi recriwtio yn ddiweddar, ac er bod hyn yn golygu bod niferoedd cyffredinol y swyddogion wedi cynyddu, bydd yn cymryd peth amser i'r swyddogion dibrofiad ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u profiad. Nododd yr Uwch-arolygydd y byddai ffocws ar batrolau a sicrhau presenoldeb gweladwy yn Maerun a Chynghorau Cymuned eraill.

5 Adroddiad Blynyddol

Fe wnaeth y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol ymdrin â'r pwyntiau allweddol trwy ddefnyddio sleidiau cyflwyno a fyddai'n cael eu hanfon at bob aelod.

Rhaid i Gynghorau Cymuned gyflawni eu dyletswyddau newydd gan gynnwys y gofyniad i baratoi a chyhoeddi adroddiad blynyddol a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2022. Mae Adran 52 o Ddeddf 2021 yn ei gwneud yn ofynnol i gynghorau cymuned, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl diwedd pob blwyddyn ariannol, baratoi a chyhoeddi adroddiad blynyddol am flaenoriaethau, gweithgareddau a chyflawniadau'r cyngor dros y flwyddyn flaenorol.

Mae cefnogaeth ar draws y sector a chan y cyhoedd i gynyddu gwelededd gwaith cynghorau cymuned. Mae hyn er mwyn annog cymunedau i gymryd diddordeb yn yr hyn y mae eu cynghorau yn ei wneud a chael mynediad hawdd at wybodaeth am waith y cyngor.

Nododd panel adolygu annibynnol o gynghorau cymuned a thref ddiffyg gwelededd yng ngweithgareddau'r cynghorau cymuned. Canfu'r panel fod angen sylweddol i gynyddu ymwybyddiaeth o fodolaeth cynghorau cymuned a'u gwaith yn eu cymunedau, yn ogystal ag angen i gynghorau ymgysylltu â chymunedau wrth wneud penderfyniadau.

Dylai adroddiadau blynyddol ddarparu gwybodaeth sy'n cryfhau atebolrwydd y cyngor ac yn cynyddu tryloywder y gwaith a wnaed. Dylai'r adroddiad blynyddol fod yn ffordd ragweithiol o rannu gwybodaeth am flaenoriaethau, gweithgareddau a chyflawniadau'r cyngor.

Nododd y Cynghorwyr Cymuned eu bod wedi dechrau llunio eu hadroddiad.

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol y gallai cynllun hyfforddi gael ei rannu yn yr adroddiad yn hytrach na rhestr o bwy oedd wedi cwblhau pa hyfforddiant.

Holodd Cynghorwyr Cymuned y Cyngor Cymuned a allent gynnwys y diffyg ymateb gan yr heddlu yn eu hadroddiad.

- Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol y dylai'r adroddiad fod yn ffeithiol ac yn seiliedig ar y Cyngor Cymuned yn hytrach na sefydliadau eraill, ond efallai y gallent nodi camau cadarnhaol a gymerwyd i ddelio ag unrhyw faterion y maent wedi'u hwynebu.
- Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol ei bod yn bwysig gweithio'n adeiladol yn ogystal â nodi beirniadaeth adeiladol fel canlyniad dysgu.
- Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol yn y cyfarfod y dylai'r gwersi a ddysgwyd ymwneud â'r Cyngor Cymuned yn hytrach na gwasanaethau eraill.

Holodd Cynghorydd Cymuned Maerun a oes angen cyhoeddi eu hadroddiad yn Gymraeg. Nododd Cynghorydd Cymuned Graig fod y wefan yn dweud bod modd darparu adroddiad yn Gymraeg ar gais er nad yw hyn erioed wedi digwydd.

- Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol y byddant yn edrych yn benodol ar hyn.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Graig a yw'r adroddiad yn cael ei gynhyrchu gan berson unigol ac yna'n cael ei gymeradwyo gan y Cyngor Cymuned. Holodd Cynghorydd Cymuned Graig a oes angen i bwyllgorau hefyd gyhoeddi adroddiadau papur yn ogystal â'u rhoi ar eu gwefan.

- Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol wrth yr aelod fod hyn yn gywir, ond mae'n debygol y bydd yr adroddiad yn cynnwys nifer o ddogfennau a allai fod gan awduron gwahanol.
- Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol mai rhan bwysig yr adroddiad yw ei fod yn cael ei gymeradwyo gan eu Cyngor Cymuned priodol fel eitem fusnes wedi'i cofnodi mewn cyfarfod CC. Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol nad oedd hynny'n wir, roedd cyhoeddi ar y wefan yn ddigonol i fodloni'r gofynion deddfwriaethol.

Amlygodd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefsgob nad yw'r adroddiadau cyllid yn hawdd eu defnyddio gan eu bod yn gallu bod yn anodd eu darllen.

Cam Gweithredu:

Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol i gadarnhau dyletswyddau ynghylch y Gymraeg a'r Adroddiad Blynyddol.

Pob Cyngor Cymuned i gwblhau eu hadroddiadau drafft a'u hystyried mewn cyfarfod o'r Cyngor. Adroddiadau terfynol i'w cyhoeddi ar wefannau'r Cynghorau Cymuned yn dilyn cyfarfod CC.

6 Rheoliadau Cyngor Cymuned

Rhannodd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol gyflwyniad yn amlinellu'r rolau a'r cyfrifoldebau allweddol i Gynghorau Cymuned wella gwybodaeth ac atgoffa cynghorwyr.

Cafwyd trafodaeth yn dilyn y cyflwyniad lle eglurwyd hynny.

- Rhaid diffinio rolau a chyfrifoldebau yn glir gan gynnwys rôl y Swyddog Ariannol Cyfrifol, ac ar gyfer Cynghorau llai mae'r rôl hon yn aml yn cael ei dyrannu i'r clerics. Fodd bynnag, mae eglurder llwyr ynghylch rolau a chyfrifoldebau yn allweddol.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Gwynllŵg sut y dylid cyhoeddi cofnodion.

- Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol mai cofnodion cyfreithiol o gyfarfodydd yw'r cofnodion a dylent gynnwys crynodeb o'r drafodaeth yn ogystal â chofnod o unrhyw benderfyniadau a wnaed.

Nododd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefsgob eu bod yn cyfeirio unrhyw faterion yn ymwneud â'r cofnodion at y clerics ar ôl y cyfarfod.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Graig a ddylid cyhoeddi dogfennau atodol o leiaf 3 diwrnod cyn y cyfarfod.

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol fod hyn yn gywir.

Gofynnodd Cynghorydd Cymuned Graig beth yw'r amser a argymhellir i gymryd lle Cadeirydd y Cyngor Cymuned?

- Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol y byddai hyn cyn gynted â phosibl tra'n parhau i ddilyn y drefn gywir.

Holodd Cynghorydd Cymuned Graig faint o gynghorwyr sydd eu hangen er mwyn i gyfarfod fod yn gworwm.

- Bydd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol yn gwirio hyn, ond cadarnhaodd hefyd fod y cadeirydd yn cyfrif fel aelod at ddibenion cworwm.

Cadarnhaodd Cynghorydd Cymuned Dwyrain Tŷ-du fod angen i draean o'r CC cyfan fod yn bresennol a rhaid iddo fod yn ddim llai na thri aelod sydd angen i fod yn gworwm.

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol fod angen cwblhau Cofrestrau Buddiannau yn rheolaidd a'u cyhoeddi ar wefannau'r CC.

Roedd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefsgob yn golygu a oes angen i Gynghorwyr Cymuned gwblhau ffurflenni datgan buddiannau yn ystod cyfarfodydd y mae ganddynt fudd ynddynt.

- Dywedodd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidd ac Etholiadol wrthynt y byddai angen iddynt ddilyn y canllawiau a nodwyd, megis datgan budd a gadael y drafodaeth.

Cadarnhaodd Cynghorydd Cymuned Gwynllŵg nad oes angen i Gynghorwyr Cymuned gyhoeddi eu cofrestrau buddiannau ar-lein ond bod yn rhaid iddynt fod â chopïau ohonynt, yn ogystal â nodi bod budd yn ystod cyfarfod yn cael ei gofnodi ac yna rhaid ei nodi ar ffurflen y barod ar gyfer unrhyw archwiliad. Mae hyn wedi bod yn newid diweddar i ddeddfwriaeth gan fod angen cyhoeddi'r ffurflenni ar-lein yn flaenorol.

Gofynnodd Cyngorydd Cymuned Pen-hw beth fyddai'n digwydd pe na bai Cyngorau Cymuned yn gwneud pethau fel cyhoeddi gwybodaeth am gyfarfodydd.

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol fod hyn yn gwneud y Cyngor yn agored i gael ei herio ac i broblemau enw da o bosibl. Byddai gofyn am eglurder pellach gan y Swyddog Monitro.

Camau Gweithredu

Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol i geisio eglurder ynghylch risgiau posibl CC ddim yn bodloni gofynion deddfwriaethol.

7 Proses Gwyno

Cyflwynwyd gan y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol.

Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol y dylai fod proses ar gyfer ymdrin â chwynion ym mhob Cyngor Cymuned, a dylid cyhoeddi hyn ar eu gwefan. Mae model o broses Cymru gyfan wedi'i chyhoeddi ar wefan yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus y dylid ei defnyddio fel model.

Gofynnodd Cyngorydd Cymuned Graig a oedd angen y broses gwyno hon ar gyfer cwynion yn erbyn y Cyngor Cymuned yn ogystal â chwynion yn erbyn y Cyngorwyr Cymuned?

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol fod hyn yn gywir, dylai'r broses ystyried y ddau fath o gwynion y gallent eu derbyn.

Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol os yw'r gŵyn yn God Ymddygiad, yna dylid ei chyfeirio at y Swyddog Monitro i'w hystyried.

Nododd Cyngorydd Cymuned Graig y gall y Cyngor Cymuned ymdrin â mân faterion o dan eu polisi, ond dylid cyfeirio materion mwy at y Swyddog Monitro. Camau Gweithredu

Pob CC i sicrhau bod ganddynt Bolisi Cwynion priodol ar waith a'i gyhoeddi ar eu gwefan.

8 Proses ar gyfer Swyddi Gwag Achlysurol

Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol fod yn rhaid i unrhyw swyddi gwag ddilyn y gweithdrefnau cywir yn ogystal â hysbysu Cyngor Dinas Casnewydd am y swyddi gwag i sicrhau bod hysbysiad swydd wag gyda chyfnodau rhybudd cywir yn cael ei greu yn Gymraeg a Saesneg.

Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol ei bod bob amser yn werth rhoi gwybod i Gyngor Dinas Casnewydd i sicrhau bod yr holl gamau yn cael eu dilyn yn gywir.

Gofynnodd Cyngorydd Cymuned Graig a yw'r Cyngor Cymuned yn mynd i rywfaint o gost rhag ofn bydd etholiad.

- Cadarnhaodd y Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd ac Etholiadol fod hyn yn gywir, cyfrifoldeb y Cyngor Cymuned yw costau unrhyw etholiadau.

Gofynnodd Cyngorydd Cymuned Llangadwaladr Trefesgob a Langstone, os yw'r sedd yn ddiwrthwynebiad, a fyddai costau o hyd.

Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidaidd ac Etholiadol fod Cyngor Dinas Casnewydd yn delio â rhai costau argraffu ar gyfer etholiadau lleol, ond bod costau argraffu a phostio ad-hoc Cyngor Cymuned yn cael eu dewis yn gyfan gwbl gan y Cyngor Cymuned.

9 Unrhyw Fater Arall

Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidaidd ac Etholiadol fod rhaglen waith i'r dyfodol wedi'i chreu gyda'r eitemau canlynol yn cael eu trefnu.

- Hyfforddiant diogelwch personol
- Hyfforddiant iechyd a diogelwch
- Cynllun Lles Gwent a Chynllun Gweithredu Lleol Casnewydd

Nododd Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefsgob nad oes gan Gynghorau Cymuned lwybrau amgen ar gyfer delio â materion yn ymwneud â Chyngor Dinas Casnewydd.

- Amlygodd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidaidd ac Etholiadol fod y broses yr un fath i Gynghorau Cymuned a Chynghorwyr Dinas, nid oes llwybrau i osgoi'r polisiau a'r gweithdrefnau sydd ar waith.

Nododd Cynghorydd Cymuned Pen-hw eu bod yn cyfeirio unrhyw faterion at eu Cynghorwyr Dinas i ddelio â nhw.

Cadarnhaodd Cynghorydd Cymuned Dwyrain Tŷ-du nad yw Cynghorwyr Dinas yn cael triniaeth arbennig wrth gysylltu â swyddogion i ddelio â phroblemau.

Nododd Cynghorydd Cymunedol Gwynllŵg nad oedd gan siarter y Cyngor Cymuned amser penodol i'w ddiweddarau, gyda'r cyn-Swyddog Monitro yn dod ag unrhyw newidiadau i'r siarter fel eitem sefydlog ar agenda'r cyfarfod. Gellir ystyried hyn mewn cyfarfod yn y dyfodol. Byddai'r Cynghorwyr Cymuned yn hoffi eitem ar yr agenda ar gyfer arfer gorau ar ddogfennau statudol. Byddai Cynghorydd Cymuned Llangadwaladr Trefsgob yn hoffi i'r "fformat gorau" hwn ar gyfer dogfennau statudol fod yno fel adnodd ond nid yn orfodol.

Hoffai Cynghorydd Cymuned Maerun gael hyfforddiant diogelwch personol i gynghorwyr cymunedol, gan fod hyn yn effeithio ar nifer y bobl sydd eisiau sefyll.

Nododd y Rheolwr Gwasanaethau Democraidaidd ac Etholiadol y byddai hyn yn cael ei gynnwys yn yr hyfforddiant diogelwch personol.